

15.02.2023

Група № 11

Мегей А.В.

Історія України

Урок № 33

Тема уроку: Голодомор

Хід уроку

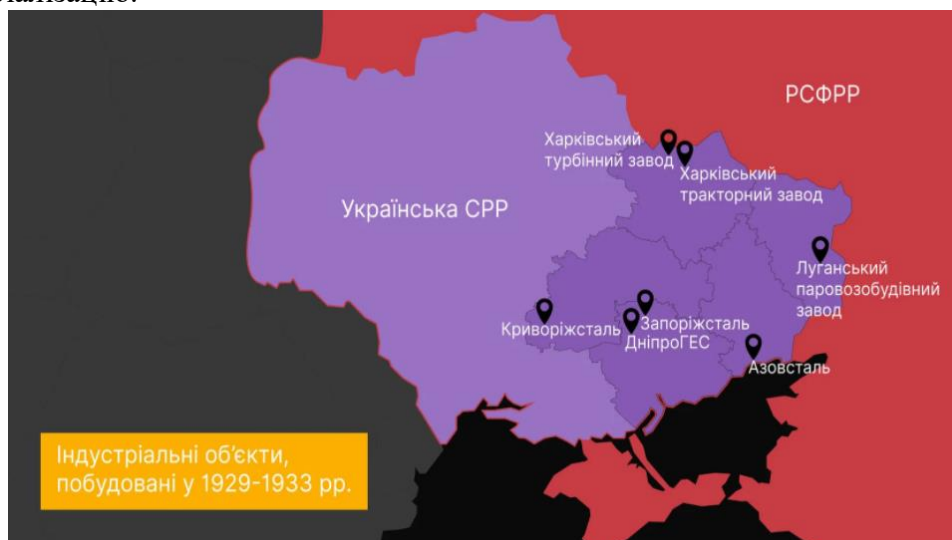
1. **Перегляньте відео:** <https://www.youtube.com/watch?v=NDdsqS6zLK0>

2. **Опрацюйте параграф № 21 в підручнику** Власов В.С. Історія України (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / В.С. Власов, С.В. Кульчицький. – Київ: Літера ЛТД, 2018. – 256 с.: <https://history.vn.ua/pidruchniki/ukraine-history-10-class-2018-vlasov-standard-level/22.php>

3. Опрацюйте конспект

У 1929 році було офіційно проголошено курс на форсовану індустріалізацію та суцільну колективізацію. Задля максимальної концентрації сил для виконання плану побудови підприємств важкої промисловості, громадян попросили затягнути пояси. Ввели карткову систему. Пропагували споживчий аскетизм. Змотивувати робітників одними талонами було важко, тому ввели соціалістичні змагання між підприємствами.

Водночас, до кінця 1933 року в Україні побудували низку великих підприємств-гігантів: на той час найбільшу в Європі ДніпроГЕС, Запоріжсталь, Азовсталь, Криворіжсталь, Харківський тракторний та турбінний заводи, Луганський паровозобудівний завод. Україна отримувала орієнтовно 20% усіх вкладень в індустріалізацію.

У той час, західні країни охопила економічна криза, яка у США отримала назву «Велика депресія». Це ще більше впевнило радянських керівників в правильності своїх дій і можливості **«наздогнати і перегнати»** передові країни. Україна ставала індустріальною країною. Хоча, навіть коли наростила у кілька разів важку промисловість, не дотягувала до планів радянського керівництва.

Для українського села наслідки першої п'ятирічки виявилися катастрофічними. Подібно до «шкідників» у промисловості, злісними ворогами колективізації проголосили куркулів, яких потрібно було «знищити як клас». Як виявилось, фізично теж.

Перший рік колективізації проходив під гаслами добровільності. Селян намагалися заохотити перевагами, що надавали колгоспи. Зокрема, у 1928 році створили мережу машинно-тракторних станцій (МТС), що забезпечували колгоспи передовою на той час технікою. Проте селяни не поспішали добровільно приєднуватися до колгоспів. На 1929 рік охочих було лише трохи більше 5%.

Метод пряника змінили кнутом. **Розпочалася примусова колективізація та розкуркулення.** Ключову роль у цих процесах відігравали **«комітети незаможних селян» (комнезами)**, які були не проти колективізувати худобу багатших сусідів. Поняття «куркуль» стало максимально залежним від обставин. Так називали просто всіх, хто опирався колективізації. Частина особливо впертих почали депортувати. Як наслідок, у 1930 році колективізували вже приблизно 70% селянських господарств, що в десять разів більше за показник 1929 року.

По УСРР та інших частинах Радянського Союзу прокотилася **хвиля селянських бунтів**. Йосип Сталін видав статтю «Запаморочення від успіхів», у якій переклав всю провину за примусову колективізацію на надміру запопадливих місцевих керівників, що "не правильно" зрозуміли заклик «виконати план за будь-яку ціну». Розпочався зворотній процес: селяни масово покидали колгоспи. Цифра скоротилася до 30% колективізованих селянських господарств.

Поступка була тимчасовою. Восени 1931 року «добровільно-примусову» колективізацію відновили. **Запровадили високі плани хлібозаготівлі**. Цього разу, в кампанії задіяли загони колгоспних «ударників». **Куркульські родини зазнали примусових депортацій**. На середину 1932 року знову звітували про 70% колективізованих селянських господарств та земель в УСРР.

Цього разу селяни перейшли до пасивного спротиву: засівали лише необхідну для прожиття сільськогосподарську продукцію та зерно; худобу, яку все одно могли забрати, забивали, а частина селян тікала до міст, щоб приєднатися до пролетаріату.

Як наслідок, було не лише зірвано завищені плани хлібозаготівлі, але й розпочався голод у частині регіонів України. Українське партійне керівництво повідомляло, що причиною голоду стали надмірні реквізиції зі сторони влади. Сталін не слухав цих аргументів. Він вважав, що це свідомий саботаж зі сторони селянства, що хоче заморити місто голодом, та місцевого партійного керівництва. Унаслідок українізації, українська комуністична партія розрослася до півмільйона осіб, з яких українці становили 60% (проти 20% на початку 20-х років).

Станіслав Косіор

Українське партійне керівництво звинуватили у зриві хлібозаготівель. Позицію Сталіна підтримав **Станіслав Косіор**, що був одним із найбільш ревних реалізаторів насильницьких хлібозаготівель. У вересні встановили ще вищі і ще менш реалістичні норми. Щоб їх виконати, потрібно було вижати з уже голодуючого села все. Це і зробили.

У серпні 1932 року прийняли так званий **«закон про п'ять колосків»**, або ж офіційно постанову «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів і кооперативів та про зміцнення суспільної (соціалістичної) власності». Розкрадання майна колгоспів карали розстрілом, за «пом'якшуючих обставин» — позбавленням волі на строк не менше 10 років. Розпочалися рейди ударників для боротьби з крадіжками державного зерна. У жовтні створили надзвичайні комісії з виконання норм хлібозаготівель.

Українську комісію очолив Вячеслав Молотов. Постанова компартії того ж місяця закликала «безжалісно придушувати всі спроби класового ворога та його агентури, спрямовані на зрив

хлібозаготівель». Організували спеціальні бригади з добування зерна. Головним секретарем ЦК КП(б)У в цей час був **Лазар Каганович**.

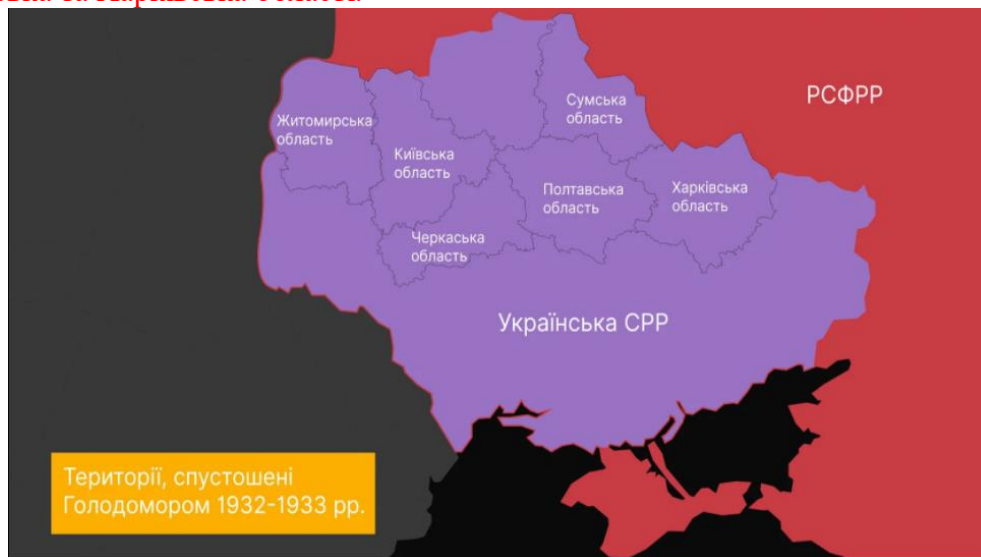

Лазар Каганович

Села, райони, обкоми та райкоми партії, що «саботували» хлібозаготівлю заносили на **«чорні дошки»**, що означало посилення репресивних заходів проти цих населених пунктів. Селян, що голодували, або й вже помирали від голоду, змушували віддавати залишки їжі, блокували можливості виїзду з сіл і постачання товарів першої необхідності. Забороняли торгівлю. Проти колгоспів-саботажників вводили натуральні штрафи. Згодом, було заборонено виїзд за межі УСРР та Кубані.

Сам факт голоду замовчували і приховували, тому міжнародної допомоги, як під час голоду 1921-23 років, бути не могло.

Смерті від голоду розпочалися ще у грудні 1932 року, проте пік припав на весну і літо 1933-го. Допомога з центру була незначною і не вчасною. **За підрахунками, унаслідок Голодомору 1932-1933 років померло приблизно 4 мільйони людей**, тобто восьма частина населення Радянської України. **Найбільше постраждали густозаселені лісостепові області України. Нині це Житомирська, Київська, Черкаська, Полтавська, Сумська та Харківська області.**

4. Виконайте тест

1 До якої держави увійшла Українська Радянська Соціалістична Республіка?

- А СРСР
- Б РРФСР
- В Росія

2. Які події пов'язані з радянським періодом в історії України?

- А Створення СРСР, будівництво Дніпрогесу, проведення колективізації;
- Б Заснування Харківського університету, видання «Кобзаря», утворення Кирило-Мефодіївського братства;
- В Утворення Української Центральної Ради, проголошення IV Універсалу, бій під Крутами.

3. Коли стався найбільший голод в Україні?

- А 1931-1932 рр.
- Б 1932-1933 рр.
- В 1935-1936 рр.

4. Як називали селянина, який, віддаючи власну землю та майно, мусив приєднатися до колективного господарства у власному селі?

А товариш;

Б кріпак;

5. Голодомор стався через:

А примусове вилучення хліба у селян;

Б тривалу посуху;

В небажання працювати.

5. **Домашнє завдання**

1. Опрацювати конспект уроку

2. Виконати тест

Виконані завдання відправте мені на електронну пошту anastasiamegei@ukr.net. У темі листа вказати ПБ, номер групи, номер уроку і дату.